

Hermes

Hermes är en enhet med både punktdisplay och tangentbord.

Punktdisplayen har 40-teckens läsrad, cursor-routing-tangenter, 2 tangenter vid början och slutet av displayraden, och 16 funktionstangenter.

Tangentbordet består av ett punkttangentbord med 8 snedställda brailletangenter och en mellanslagstangent. Dessutom finns ytterligare 30 enskilda tangenter, som fungerar som motsvarande tangenter på det vanliga tangentbordet. Exempel på sådana tangenter är F1-F12, Ins, Home, piltangenterna mm.

Uppkoppling

- Slå av spänningen till datorn.
- Koppla ur det normala tangentbordet.
- Koppla in den medföljande kabeln mellan Hermes och datorn. Den ända av kabeln, som har en 8-polig DIN kontakt, ansluts till motsvarande uttag på sidan av Hermes. Den andra ändan av kabeln har två kontakter. Den 9-poliga DSUB hylsan ansluts till serieporten på datorn och den 6-poliga minidinkontakten där det normala tangentbordet var anslutet.
- Om även det normala tangentbordet ska användas, anslut det till kontakten på sidan av Hermes.
- Slå på spänningen till datorn.
Punkttangentbordet är nu klart att användas.
- För att punktdisplayen i Hermes skall fungera, krävs JAWS för Windows.

Anpassa JAWS för att fungera med Hermes

I Jaws finns en meny med olika inställningar. En av inställningarna är inställning av punktdisplay. I den menyn väljs Hermes, som punktdisplay. Se till att filen Hermes.jlb ligger på datorn i samma bibliotek som JAWS. Hermes.jlb är den styrfil, som får JAWS att känna igen Hermes. Om filen saknas, finns den att hämta på <http://www.ow.se/uppdatt.htm>

Punktdisplayen i Hermes

Det finns tre visningslägen som Hermes kan ställas in i:

- **Computer braille**, dvs varje tecken på skärmen översätts till 8-punkters braille.
Ex: a med punkt 1
A med punkt 1 och 7
siffran 1 med punkt 1 och 8
- **Litterär braille siffror**, där siffror och siffergrupper inleds med siffertecken (punkt 3 4 5 6)
- **Litterär braille komplett**, där siffror och siffergrupper inleds med siffertecken och versaler inleds med versaltecken (punkt 6) och versalgrupper med två versaltecken

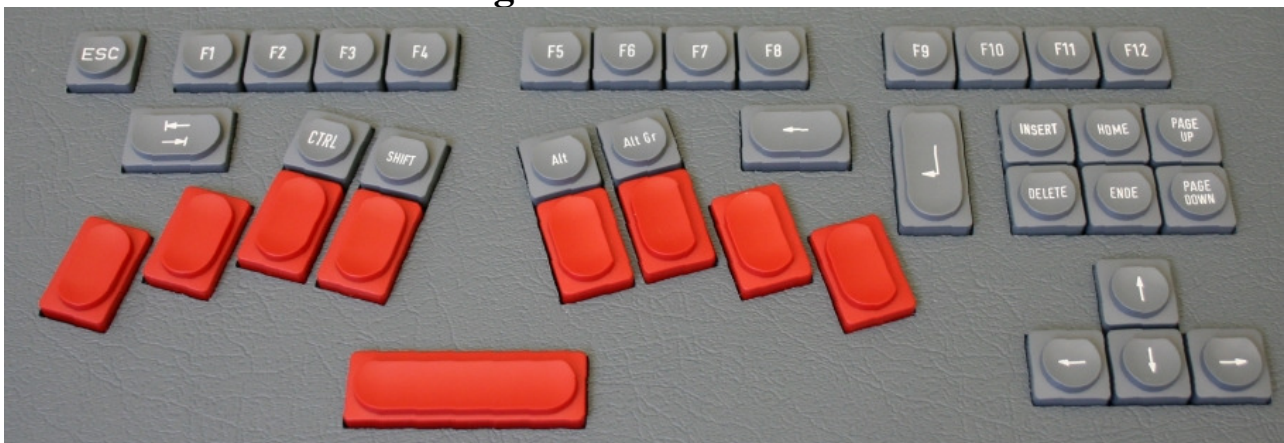
I avsnittet **"Inställningar av Hermes"** beskrivs hur visningsmod på Hermes ändras.

På Hermes finns 2 tangenter vid början och slutet av displayraden, och 16 funktionstangenter. De går att definiera i JAWS under inställningen →verktyg →tangentsbordsprogram.

Vändbar Hermes

På sidan av Hermes under kontakten till datorkabeln sitter en omkopplare. Omkopplaren anger från vilket håll Hermes skall nyttjas. Det vända läget används vid läsning av längre texter, då den plana ytan på Hermes ger ett bra stöd för handen.

Tangentbordet i Hermes

Utformningen av tangentbordet i Hermes är som ett vanligt tangentbord. Skillnaden är att bokstäver, siffror och skiljetecken skrivs med ett punkt tangentbord. Till datorfunktioner används enskilda tangenter. Deras placering har i möjligaste mån försökts efterlikna placeringen på ett vanligt tangentbord. Av dessa enskilda tangenter har 5 stycken en speciell funktion, som beskrivs i avsnittet **"Tangenter med speciell funktion på Hermes tangentbord"**. Övriga 25 fungerar precis som tangentbordstangenter.

Punkttangentbordet på Hermes

Litterär Braille

När visningsmoden på Hermes är inställd på litterär Braille, måste även inmatningen ske på motsvarande sätt med förtecken: siffertecken, versaltecken och versalgruppstecken.

Styrmetod

Normalt skrivs brailletecknena på punkttangentbordet genom att alla aktuella brailletangenter trycks ned samtidigt. Vissa personer kan finna detta besvärligt. Speciellt nybörjare kan ha dessa svårigheter. Hermes har försetts med en alternativ styrmetod. I stället för att trycka ned tangenterna samtidigt, trycks brailletangenterna ned efterhand. Först när någon tangent släpps, skickas tecknet till datorn. Fler inmatningssätt finns, bl.a. en enfingers-tryckning. I avsnittet "**Inställningar av Hermes**" beskrivs dessa styrmetoder och hur de ställs in.

Tangenter med speciell funktion på Hermes tangentbord

Tangenterna Shift, Ctrl, Alt, Alt-gr, Ins och Win (SCAWI-tangenter) fungerar ej som övriga tangenter. Alt-gr tangenten kan antingen fungera som Alt-gr eller som Win-tangent vänster. I avsnittet "**Inställningar av Hermes**" beskrivs hur Alt-gr tangentens betydelse på Hermes ändras.

För tryckningar på en SCAWI-tangent gäller följande:

- En tryckning: Efter 1 sek släpps SCAWI-tangenten automatiskt
- Två snabba tryckningar : SCAWI-tangenten är låst till och med nästa tangenttryckning, om denna tangent ej är en SCAWI-tangent. SCAWI-tangenten slås också av om man trycker en gång på aktuell SCAWI-tangent.
- Tre snabba tryckningar : SCAWI-tangenten är låst. För att få SCAWI att upphöra, tryck ytterligare en gång på denna SCAWI-tangent

Tidsbegränsningar.

För att tvåtryckningsfunktionen skall gälla, måste tryckning nr två komma inom 1 sek efter den första tryckningen.

För att tretrycksfunktionen skall gälla måste tryckning nr tre komma inom 1 sek efter tryckning nr 2. Om tryckning nr 3 kommer mer än 1 sek efter nr 2, slås SCAWI-tangenten av.

Exempel:

För att enbart skicka INS till datorn: Tryck en gång på INS-tangenten. Vänta därefter i 1 sek.

För att skicka kombinationen WIN och E: Tryck snabbt två gånger på Win (Alt-gr)-tangenten. Skriv därefter bokstaven e.

Inställningar av HERMES

Inställningarna i Hermes görs med att först trycka accord och sedan trycka ner någon av tangenterna F1 - F9, F12.

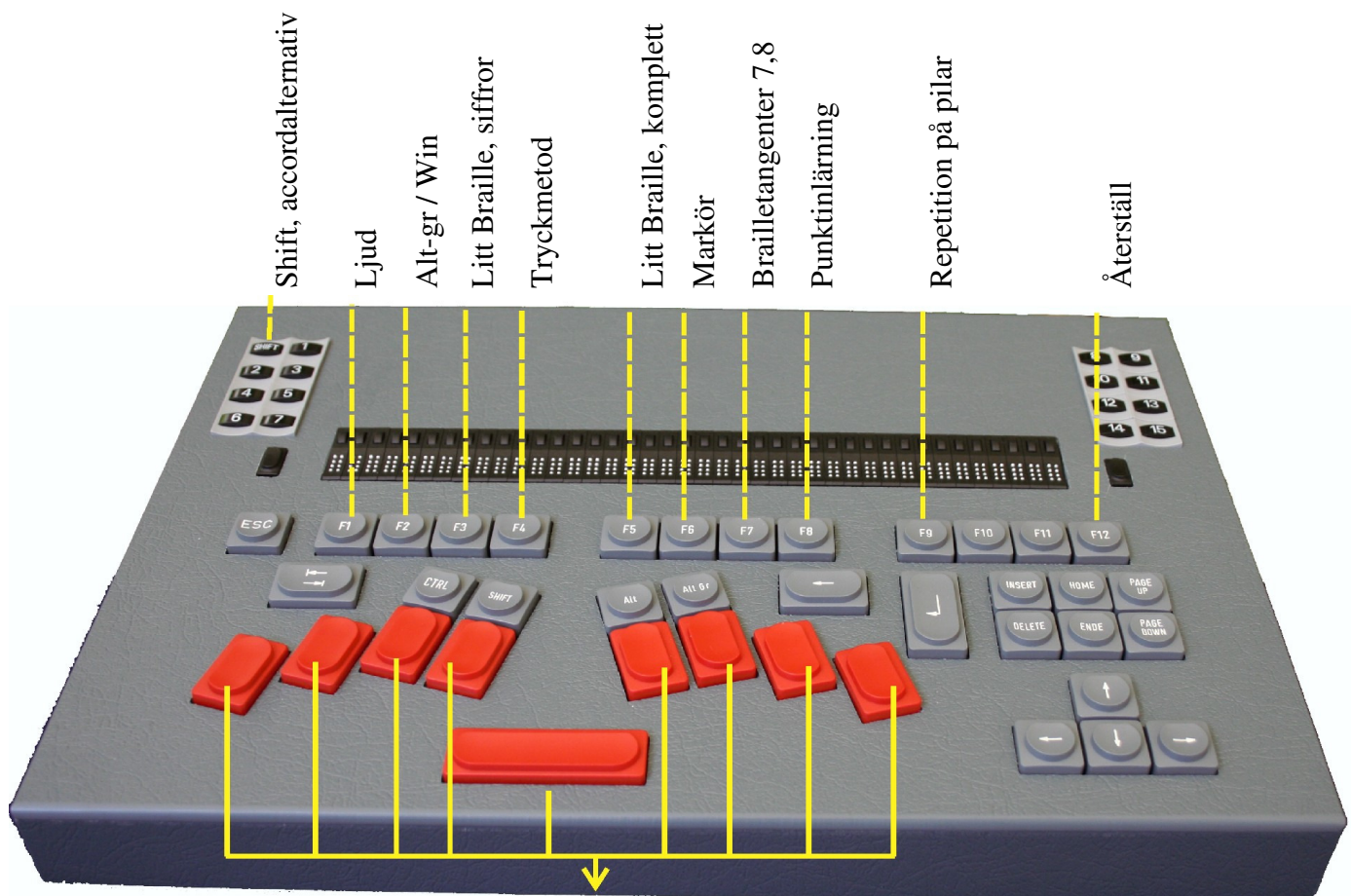
Ett uppgående ljud hörs, när funktionen slås på, och ett nedåtgående, när funktionen slås av.

Accord åstadkommes antingen genom att trycka ned punkttangenterna 1 2 3 4 5 6 7 8 och mellanslag samtidigt, eller med ett tryck på den översta vänstra Hermesfunktionstangenten, som är märkt med shift. En accordsnedtryckning, som ångras, avbryts med Esc-tangenten.

Accord eller
shift följt av

- F1** Slå av/på tangentbordsklicket
Grundinställning: tangentbordsklick på.
- F2** Skifta alt-gr tangentens betydelse. Alt-gr eller win.
Grundinställning: alt-gr tangenten betyder win.
- F3** Skifta litt-braille/computer-braille. Endast siffror påverkas
Grundinställning: litterär braille till.
- F4** Byt tryckmetod på brailletangenterna.
Normaltryckning eller verkställ först när tangenterna släpps.
Grundinställning: normaltryckning, dvs. de brailletangenter, som ska tryckas ner, måste tryckas ner samtidigt.
- F5** Skifta litt-braille/computer-braille. Både siffror och bokstäver påverkas
Grundinställning: funktionen av, dvs. endast siffror påverkas i litterär braille.
- F6** Slå av/på markören om litterär braille gäller.
Grundinställning: markör visas.
- F7** Slå på/av brailletangenterna 7 och 8, när litterär braille gäller. När funktionen är påslagen, kan inmatning med punkttangentbordet göras med siffertecken, versaltecken och 6-tangentstryck (litterär mod) eller med tangenterna 7, 8 för siffror och stor bokstav (computer mod). Visning på displayen sker alltid i litterär mod, dvs. med 6 punkter.
Grundinställning: funktionen av, dvs. endast litterär braille gäller för Hermes tangentbord
- F8** Tryckmetod vid punktinläring. Punkttangenterna trycks ned en och en, "enfingerstryckning". På punktraden visas vid markören vilka punkter i brailletecknet som har tryckts ner. När tecknet är klart, tryck på mellanslagstangenten. Då skickas tecknet till datorn och inmatningen töms. Om fel punkt har tryckts ner, måste hela tecknet suddas med suddatangenten. Inmatningen töms.
Om ingen punkttangent har tryckts ned, fungerar mellanslag och sudda som vanligt.
Tangenterna Shift, Ctrl, Alt och Altgr är utan funktion vid denna tryckmetod.
Grundinställning: normaltryckning, dvs. de brailletangenter, som ska tryckas ner, måste tryckas ner samtidigt.
- F9** Slå på/av repetitionen på piltangenterna. Grundinställning: ingen repetition
- F12** Återställ. Återgå till grundinställningen

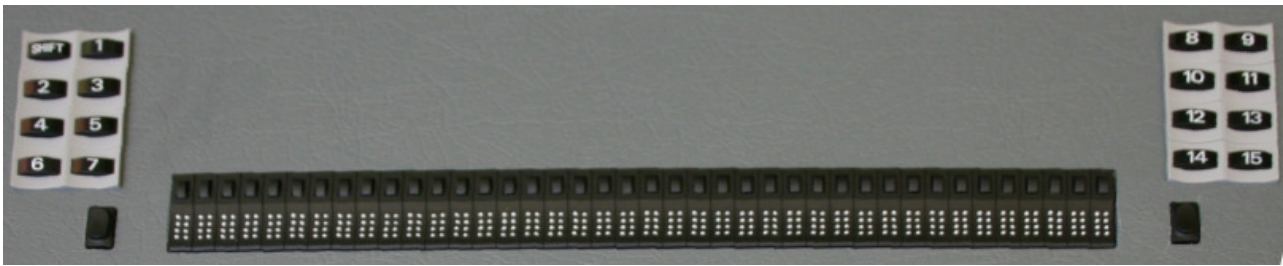

Accord = Samtidig nedtryckning av dessa 9 tangenter

Hermestangenter för JAWS

Till höger och vänster om punktraden ligger 2 svarta tangenter, som flyttar punktraden 40 tecken åt höger respektive vänster.

Ovanför varje cell är en cursorrouting-tangent, som om möjligt flyttar aktiv markör till det tecken, som finns i cellen. Om det är något "klickbart", t ex en Ok-knapp, ett val i en meny eller en länk, aktiveras denna på samma sätt som om man klickat på den med musen. Även dubbelklick fungerar, t ex för att markera ord eller starta något från skrivbordet.

Dessutom finns det 16 knappar, varav 15 med nummer på. De numrerade knapparna har i en standard-installation av JAWS följande funktioner:

- 1 – Ändra utseende på markör
- 2 – Punktraden följer aktiv markör på/av
- 3 – Skifta punktvisningsläge (rad, strukturerad, tidigare tal, textattribut)
- 4 – Skifta mellan att visa text eller visa attribut
- 5 – Skifta mellan PC- och JAWS markör
- 6 – Skifta mellan visning av 6 eller 8 punkter i cellen
- 7 – Starta löpande läsning i tal

- 8 – Tab
- 9 – Skift+Tab
- 10 – Länklista
- 11 – Hoppa över länkar till nästa text
- 12 – Översta raden (fönsternamnet)
- 13 – Nedersta raden (statusraden)
- 14 – Flytta punktraden till aktiv markör
- 15 – Skifta om punktdisplayen flyttar aktiv markör eller ej